

за іншу особу, створення фальшивого акаунту з використанням чужого імені, особистого телефону, пошти), «уособлення» (проникнення в обліковий запис електронної пошти чи соціальних мереж, використання інформації про людину для надсилання чи розміщення зловмисних матеріалів для /та про інших людей) (Chadwick, 2014).

Окремої уваги заслуговує ідентифікація кіберпереслідування у вигляді неодноразового надсилання повідомлень, що містять загрози про заподіяння шкоди, залякування, які зазвичай надсилаються через месенджер, електронну пошту. Також дослідник Wiley (2012) виділяє ще один вид кібербулінгу - соціальну ізоляцію, що передбачає навмисні дії з видалення, виключення певної особи із онлайн-групи або чата, до якої вона має приналежність.

Отже, із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій виникло явище кібербулінгу, що проявляється у різних видах як вчинення агресивних дій, погроз, переслідувань за допомогою гаджетів. Найбільш уразливими щодо кібербулінгу є діти через їхню малообізнаність з безпечної поведінки в Інтернеті, тому вони потребують особливої уваги в контексті профілактики потрапляння в такі ситуації.

Список використаних джерел

Chadwick, S. (2014). *Impacts of Cyberbullying, Building Social and Emotional Resilience in Schools*. Australia: Springer

Mohinder Singh, D. S. (2020). Influence of cyberbullying behaviour on the academic achievement of college going students. *Journal of Critical Reviews*, 3049-3054.

Pouria Babvey, F. C.-M. (17 вересня 2020 г.). Using social media data for assessing children's exposure to violence during the COVID-19 pandemic. *Child Abuse & Neglect*.

Wiley, J. (2012). *Cyberbullying in the Global Playground*. (D. C. Qing Li, Ред.) Blackwell Publishing.

Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. (24 травня 2020 р.). Отримано з Верховна Рада України. Законодавство України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>

Демчик Ю. В., студентка МП-2
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
yulia.demchuk@ukma.edu.ua
Науковий керівник: Савчук О.М., канд. псих. наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
olena.savchuk@ukma.edu.ua

НОРМАТИВНО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ

За останні роки в Україні відбулось оновлення нормативно-правового регулювання сфери надання соціальних послуг. Зокрема, розроблено державні стандарти соціальних послуг, де зазначається про необхідність суб'єктами їх надання «забезпечувати підвищення кваліфікації працівників, організувати та проводити атестацію» і вживати заходів з професійного навчання (Державний стандарт, 2015). В стандарті соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю, затвердженому в 2020 році, йдеться також про гарантування супервізії працівників з боку надавача (Державний стандарт, 2020).

Процедура атестації визначається Законом України «Про професійний розвиток» (2012), відповідно до якого вона розглядається як «оцінка професійного рівня працівників кваліфікаційним вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня». Атестація саме соціальних працівників регулюється наказом № 612 Міністерства соціальної політики України, де зазначено її форми, результати, склад й повноваження атестаційної комісії (Порядок атестації, 2012).

Водночас професійне навчання та підвищення кваліфікації соціальних працівників не регламентовані окремими профільними документами, однак про них йдеться у ряді інших нормативно-правових документів, серед яких: Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про професійний розвиток» (2012), Закон України «Про соціальні послуги» (2019), професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи» (2020), а також затверджені державні стандарти соціальних послуг.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017) професійне навчання розглядається в контексті освіти дорослих, яка є складовою освіти впродовж життя. До освіти дорослих також відносять післядипломну освіту та підвищення кваліфікації, які визначаються як «набуття нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей», та перепідготовку як «освіту, спрямована на опанування іншою професією» (Про освіту, 2017, ст.18).

У свою чергу, Закон України «Про професійний розвиток» (2012) розглядає професійне навчання як «процес, що включає в себе первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва». Видами навчання є формальне як «набуття знань, умінь та навичок, що підтверджує документ про освіту встановленого зразка» та неформальне, яке визначається як «не регламентоване місцем набуття, строком та формою навчання» (Про професійний розвиток, 2012, ст.1).

Стаття 13 Закону України «Про соціальні послуги» (2019) щодо надавачів соціальних послуг визначає форми професійного навчання (підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації) та суб'єктів, які можуть надавати такі послуги (заклади освіти, що мають відповідну ліцензію, а також громадські об'єднання, міжнародні організації, благодійні, релігійні та неурядові організації,

установи та організації, що мають досвід роботи з відповідними вразливими групами населення). Окрема увага звернена на соціальних робітників, підвищення кваліфікації яких згідно з законом має здійснюватися «шляхом формального або неформального професійного навчання» (Про соціальні послуги, 2019).

Нормативні акти у сфері надання соціальних послуг також підтверджують обов'язковість організації професійного навчання суб'єктами надання соціальних послуг. А Професійним стандартом фахівця з соціальної роботи закріплена частота заходів з підвищення кваліфікації - не рідше ніж один раз на п'ять років (Професійний стандарт, 2020).

Таким чином, нормативно-правові документи визначають професійне навчання соціальних працівників, його місце в структурі освіти дорослих, форми проведення та суб'єктів, які можуть його здійснювати, а також врегульовують обов'язок з боку роботодавців здійснювати відповідні заходи. Водночас не описано порядок здійснення заходів з професійного навчання соціальних працівників, а саме підвищення кваліфікації, та питання його фінансового забезпечення.

Список використаних джерел

- Державний стандарт соціальної послуги консультування. №678 (2015) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>
- Державний стандарт соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин. №677 (2020) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1218-20#Text>
- Закон України. «Про освіту». №2145-VIII (2017) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Закон України. «Про професійний розвиток працівників». № 4312-VI (2012) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>
- Закон України. «Про соціальні послуги». № 2671-VIII (2019) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
- Порядок атестації соціальних працівників, інших фахівців, що надають соціальні та реабілітаційні послуги. № 612 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1771-12#Text>
- Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи». №1179 (2020) <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=bcfc03e8-f801-44e7-835c-17bc19a68f70>

Дума Л.П., магістр соціальної роботи,
старший викладач кафедри Школа соціальної роботи,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
lduma@ukma.edu.ua

ВЕДЕННЯ ВИПАДКУ: НОРМАТИВНО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

У світовій практиці ведення випадку є доволі поширеним і не новим методом в рамках індивідуальної соціальної роботи з різними групами клієнтів, що передбачає досить тривалу у часі (від 6 місяців до року, за потреби - довше), скоординовану взаємодію фахівців, націлену на комплексне задоволення потреб клієнта. Наряду з терміном «ведення випадку» (від англ. Case-